

Infrastrukturdepartementet
Departementssekreterare
Filip Vestling

103 33 Stockholm

Stockholm

Vår referens

Dnr

2019-11-20

Philip Thunborg

I2019/00922/E

Remissyttrande gällande betänkandet ”Mindre aktörer i energilandskapet – förslag med effekt” (SOU 2018:76)

Företagarna har givits tillfälle att bidra med ett yttrande gällande rubricerat betänkande och lämnar följande synpunkter.

Bakgrund

Utredningens uppgift har varit att identifiera de eventuella hinder som kunder i form av hushåll, mindre företag och andra mindre aktörer¹ vid energieffektivisering och introduktion av småskalig förnybar elproduktion. I uppdraget har det även ingått att belysa eventuella hinder för en utökad elektrifiering av transportsektorn. Uppdraget innefattar att föreslå åtgärder som på marknadsmässig grund kan stimulera teknikutvecklingen och utvecklingen av nya tjänster inom småskalig elproduktion och energieffektivisering, exempelvis vita certifikat (kvotpliktsystem). Uppdraget har även innefattat att utvärdera olika styrmedel och marknadsfrämjande åtgärder avseende deras förmåga att nå uppsatta mål rörande energi- och effekthänseende samt belysa dessa förslags kostnadseffektivitet i relation till andra styrmedel. Är det samhällsekonomiskt motiverat ska utredaren därvid lämna förslag till nya styrmedel.

Sammanfattning

Målet om 100 procent förnybar elproduktion år 2040 är utredningens huvudmålsättning, där mindre aktörer genom energieffektiviseringsåtgärder ska bidra till en samhällsekonomiskt effektiv omställning mot detta mål. Ytterligare målbilder för utredningen har varit att åtgärderna ska bidra till energiintensitetsmålet 2030² samt till klimatmålen för 2030, 2040 samt 2045. Föreslagna åtgärder i utredningen ämnar minska effektbelastningen i elnätet samt medföra en lägre elförbrukning bland konsumenterna.

¹ ”Mindre aktörer” definieras av utredningen som aktörer vilka i normalfallet saknar kunskap och professionell kapacitet att agera inom energiområdet.

² Energiintensitetsmålet innebär att Sverige år 2030 har en 50 procent effektivare energianvändning jämfört med 2005.

Utredningen har i huvudsak lagt dessa förslag:

- Ett kvotpliktsystem (vita certifikat) för minskad effektbelastning genom investeringar i eleffektiviserande åtgärder. Elleverantörer föreslås bli skyldiga att uppfylla en kvot genom åtgärder hos elanvändare (exklusive elintensiv industri). Åtgärderna bekostas av elleverantörerna, men tas ut i höjda priser på el. Detta är utredningens förstahandsval. För den första treårsperioden föreslås de kvotpliktiga (elleverantörerna) uppfylla en kvot. Kvoten består av en elbesparing räknad i kilowattimmar och ska motsvara en procentuell andel av elleverantörens elförsäljning. För åren 2021 till och med 2023 är kvoten för elbesparing 2,5, 3,5 respektive 5,5 procent.
- Inför, som ett alternativ till kvotplikt, ett system med auktioner för projekt som syftar till eleffektivisering och minskad effektbelastning. Auktionerna föreslås ges samma omfattning som kvotpliktsystemet.
- Inför ett särskilt energi-rotavdrag kopplat till det nuvarande rot-avdraget, så att hantverkskostnader för utvalda energieffektiviseringsåtgärder ges ett avdrag på 50 procent. Den maximala skattereduktionen behålls på samma nivå som idag. För att finansiera avdraget föreslås att energiskatten på el höjs.
- Ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en plan för hur beteendeinsatser i ökad omfattning kan tas tillvara och kan integreras i kommunikationsinsatser för energieffektivisering, inklusive kommunal energi- och klimatrådgivning, nätverk för småföretag och beställargrupper för småhus.

Företagarna anser att huvuddelen av utredningens förslag inte har motiverats tillräckligt väl för att kunna tillstyrkas och införas. Särskilt gällande utredningens förstahandsval om ett kvotpliktsystem saknar vi en djupare analys över dess samhällsekonomiska vinster och kostnadseffektivitet. Vi anser inte att utredningen kunnat visa på att detta styrmedel skulle vara ett effektivt sätt att minska effektbelastningen. I avsnittet nedan presenteras Företagarnas ställningstaganden till utredningens förslag.

Ställningstaganden

Företagarna har tillsammans med regeringsinitiativet Fossilfritt Sverige och hållbarhetsbyrån Beyond Intent under våren 2019 presenterat rapporten ”Hållbarhet som konkurrensfördel – småföretagen ställer om”, vilken belyser småföretagens (0 – 49 anställda) inställning till, och arbete med, hållbarhet. I rapporten har vi särskilt fokuserat på företagets arbete och ambitioner att minska sina utsläpp. Viljan av att ställa om är stor och många har vidtagit åtgärder för att minska sin klimatpåverkan. Energieffektiviseringar i form av val av elhandlare, belysning, uppvärmning och ökad användning av framför allt solceller tillsammans med åtgärder kopplat till transporter är de mest vanliga åtgärderna som företagen identifierat för att effektivt minska sin klimatpåverkan.³

³ Företagarna, Fossilfritt Sverige & Beyond Intent, ”Hållbarhet som konkurrensfördel – småföretagen ställer om”, 2019.

<https://www.foretagarna.se/contentassets/b50add3c586e450e8c69f13f4510d1e7/20190308-hallbarhet-som-konkurrensfordel--smaforetagen-staller-om---desktop.pdf>

Företagarna ser därför positivt på de förslag som utredningen lägger fram gällande utveckling av laddinfrastruktur samt för underlättande av produktion av förnybar el. Vi ställer oss även bakom utredningens förslag om att ge Energimyndigheten i uppdrag att ta fram en plan för kommunikationsinsatser gällande energieffektivisering och dess fokus på bland annat småföretag.

Företagen har identifierat energieffektiviseringar bland de främsta åtgärderna för att minska sin klimatpåverkan samt för att bli mer kostnadseffektiva. Utredningen framför dock inte tillräcklig motivering för att de nya styrmedel som föreslås är nödvändiga för att dessa åtgärder ska genomföras.

Utredningens huvudförslag, ett kvotpliktsystem, är svårreglerat och vad vi befarar inte särskilt kostnadseffektivt. Åtgärderna som elleverantörerna ska genomföra är inte klargjorda och givet de många styrmedel för minskad effektbelastning samt de stöd för effektiviseringar som redan finns på plats idag ser vi att en stor del av åtgärderna sannolikt genomförs utan det stöd som elleverantörerna i detta fall skulle erbjuda till sina kunder. Åtgärder som dessutom i slutändan betalas av elanvändarna genom ett höjt pris på el. Dessutom påpekar utredningen att det är osäkert hur stora kostnaderna kan bli, eftersom de är svåra att uppskatta och då det inte är tydligt hur kostnaderna ska beräknas. Därmed anser vi att de additiva effekterna är osäkra och styrmedlet riskerar att bli ineffektivt till en hög kostnad. Skulle ett kvotpliktsystem införas, vilket vi inte förordar, måste ytterligare avgiftshöjningar i priset på el mötas med en skattesänkning av energiskatten på el.

Andrahandsvalet för utredningen har varit att införa ett auktionssystem. Vi anser att detta är en intressant idé, men otillräckligt utredd för att kunna ta ställning till. Vi hade gärna sett en mer ingående analys över additionaliteten i systemet, vilka åtgärder som skulle omfattas och hur det skulle administreras.

Förslaget om ett särskilt energi-rotavdrag kopplat till det nuvarande rot-avdraget, så att hantverkskostnader för utvalda energieffektiviseringsåtgärder ges ett avdrag på 50 procent, har inte presenterats tillräckligt utförligt i utredningen för att kunna ta ställning till. Dels eftersom att utredningen inte presenterar ett lagförslag, dels för att dagens rot-avdrag redan omfattar energieffektiviserande åtgärder. Det framgår inte hur den föreslagna utvidgningen av avdraget ska se ut, och eftersom att utredningen föreslår att den ska bekostas genom en höjd energiskatt på el för samtliga elanvändare ställer vi oss tveksamma till detta förslag.

Sammantaget anser vi att utredningen inte har kunnat motivera de huvudsakliga förslagen på ett tillfredställande sätt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv. Dessutom finns det stora osäkerheter kring vilka kostnader som dessa nya styrmedel i slutändan kommer att landa i. Priset på el har under de senaste åren skjutit i höjden till följd av ökade elnätsavgifter och en kontinuerlig höjning av skatten på el. Ytterligare höjningar av priset på el hämmar företagets konkurrenskraft och lönsamhet, vilket riskerar att försena en nödvändig omställning.

Företagarna

Patrik Nilsson

Samhällspolitisk chef

Philip Thunborg

Analytiker